

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Барун М.В.

здобувач,

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень

ЗВ'ЯЗОК ВИРОБНИЧИХ МОЖЛИВОСТЕЙ З ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

На сучасному рівні функціонування економічних, екологічних, політичних, соціальних та інших систем та з теперішнім рівнем розвитку науки повною мірою пізнати сутність еколого-економічних закономірностей важко. Багато основних параметрів такої взаємодії вже виявлено, але в площині виробничих відносин з постійним зміненням кон'юнктури ринку та промислових можливостей, стану навколишнього середовища, розвитком науково-технічного прогресу питання зв'язку виробничих можливостей з еколого-економічним потенціалом залишається актуальним.

На думку [1, с. 214] взаємозалежність між окремими частинами організації та навколишнім середовищем допомагає зрозуміти теорія систем. Оскільки підприємство є цілісною господарською системою, то воно функціонує, інтегрується та взаємодіє з зовнішнім середовищем, в тому числі з навколишнім природним середовищем.

Виробнича діяльність за своєю структурою та обсягом вирішення господарських завдань є найбільш складним напрямком, тому обґрунтування управлінських рішень з точки зору еколого-економічного напрямку, обсягів виробництва, врахування впливу виробничих можливостей на навколишнє природне середовище є запорукою успіху.

На думку авторів [3, с. 87] еколого-економічний потенціал це – ступінь екологічної рівноваги в інтегрованій геосистемі «суспільство-природа» та її здатність виконувати антропо-екологічну та виробничу функції.

На державному рівні поняття еколого-економічного потенціалу трактується як теоретично доступні для використання ресурсів властивості екологічних систем країни [4, с. 97].

Закономірність, яка існує між виділеним обсягом витрат на охорону природи та якісним станом навколишнього природного середовища можна відстежити, використовуючи графік виробничих можливостей (рис. 1) та залежність еколого-економічного потенціалу (ЕЕП) від забруднення навколишнього середовища (рис.1, рис.2) [2, с. 136].

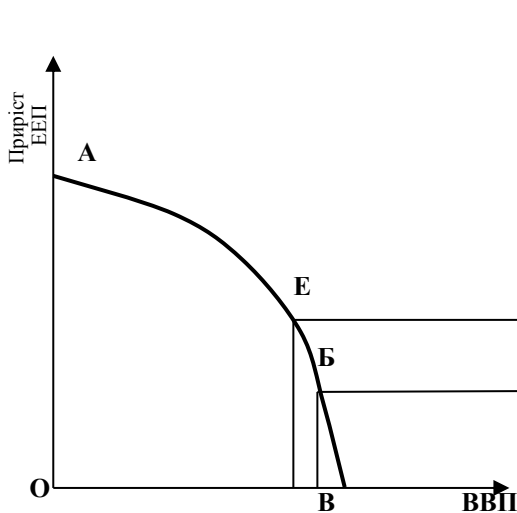

Рис. 1. Графік виробничих можливостей

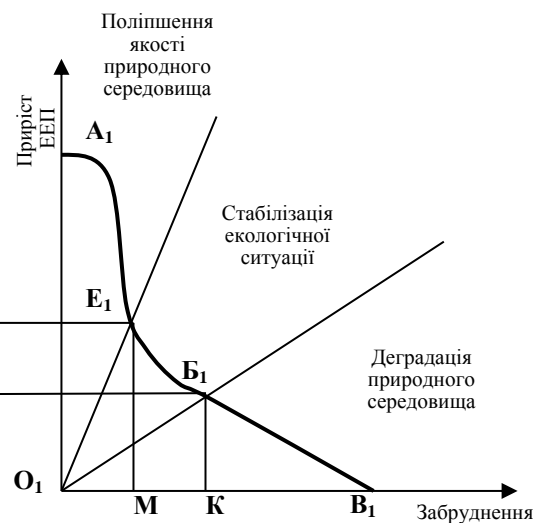

Рис. 2. Графік залежності ЕЕП від забруднення навколишнього середовища

Засновуючись на ствердженні, що суспільство всі ресурси, які воно налічує може використовувати тільки для відтворення внутрішнього валового продукту (ВВП) (точка А на осі ЕЕП). Графік виробничих можливостей характеризує різні варіанти розподілу максимально можливих обсягів виробництва ВВП та ЕЕП при повному використанні всіх наявних ресурсів. Якщо суспільство буде відокремлювати певну долю наявних ресурсів на підтримку еколого-економічного потенціалу на рівні, коли забезпечується сталий розвиток, то воно, зможе забезпечити виробництво максимально виправданій кількості ВВП. Точка Е на графіку виробничих можливостей відповідає оптимальному обсягу виробництва ВВП та ЕЕП при виділенні ресурсів суспільством на раціональне природокористування та захист навколишнього середовища в обсязі 5-6% від ВВП. В проєкції на графік залежності ЕЕП від забруднення навколишнього середовища (точка Е₁) є

приграничною між стабілізацією екологічної ситуації та поліпшенням якості навколишнього природного середовища.

Простежується певне узгодження цієї моделі з теорією екологічного боргу, основний зміст якої полягає в тому, що взаємовідносини між суспільством та навколишнім природним середовищем розглядаються з позиції кредитно-господарських відносин, тобто екологічний борг представляє собою заборгованість суспільства перед природою, яка відображена в грошовому еквіваленті.

З цієї позиції, розглядаючи на рис.2 сектор деградації природного середовища, можна сказати що суспільство, в цьому випадку, живе в борг у навколишнього середовища, а відрізок O_1B_1 – сплачує тільки відсотки за боргом. Тому тільки в секторі стабілізації екологічної ситуації спостерігаються рівноправні кредитно-грошові відносини між суспільством та природою.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати що пропорційний розвиток виробничих можливостей стане реальністю тільки в тому випадку коли суспільство зможе спрямовувати достатній обсяг капіталовкладень в екологічну сферу.

Список використаних джерел:

1. Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия: монография / Е.В. Лапин. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 360 с.
2. Харичков С.К. Экономика и экология: совместимость развития (мировой опыт и украинская перспектива) / Харичков С.К., Андреева Н.Н., Купинец Л.Е. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2007. – 180 с.
3. Руденко В.П. Український природно-ресурсний потенціал / В.П. Руденко. – Чернівці: Рута, 2005. – (Ч.3). – 248 с.
4. Міхов Л.І. Сутність еколого-економічного потенціалу / Л.І. Міхова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу . – 2012. – № 4(20). – С. 95-101.